

N:o 159.

Af herrar **L. Dahlstedt** och **G. A. E. Kronlund**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t* angående *skärpta straffbestämmelser för oloflig brännvinsförsäljning.*

Uti en vid sistlidet års riksdag inom Andra Kammaren väckt motion hemstälde undertecknad Kronlund om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utarbetande af förslag till bland annat den ändring i kongl. förordningen den 24 maj 1895 angående försäljning af bränvin m. m., att strängare straff än nu gällande bestämmelse i fråga om återfall i förseelser mot förordningen, med urbota straff om möjligt redan vid andra resan dylik förseelse, måtte meddelas.

Sammansatta bevillnings- och lagutskottet, som till förberedande behandling förehade motionen, uttalade sig enstämmigt för motionens syfte, men ansåg sig icke kunna tillstyrka bifall till densamma i oförändradt skick. Utskottet höll nemligen före, att eu straffskärpning vore af behovet påkallad endast beträffande den affärsmässigt, i vinnings-syfte bedrifna olofliga brännvinshandel eller det yrkesmessiga lönkrögeriet, under det att nu gällande straffbestämmelser syntes utskottet tillräckliga såsom korrektiv mot annan oloflig försäljning af spritdrycker.

Utskottets i öfverensstämmelse med denna uppfattning afgifna utlåtande blef af Andra Kammaren bifallet, men af Första Kammaren afslaget, hufvudsakligen, som det vill synas, af anledning, att denna fråga ansetts falla inom Kongl. Maj:ts ekonomiska lagstiftningsområde och Riksdagen därför ej egde att hos Kongl. Maj:t begära framläggande

af förslag i angifna hänseende samt samma fråga dessutom genom en ifrån Konungens befallningshafvande i Jemtlands län till Kongl. Maj:t aflåten skrifvelse redan blifvit Kongl. Maj:t understäld och vore på dess pröfning beroende.

Emellertid har ju inom bränvinslagstiftningens område Riksdagen under senare tider alltid fått deltaga med Kongl. Maj:t i lagstiftningsarbetet, hvarför utskottets skrifvelseförslag rörande en ändring på detta område ingalunda synes strida mot konstitutionella regler.

Den omständigheten vidare, att Konungens befallningshafvande i Jemtlands län fäst Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på befintligheten af ett samhällsodt utaf förevarande art, torde desto mindre utgöra skäl för Riksdagen att skjuta frågan om dess bekämpande å sido, som en af Riksdagen i ämnet aflåten skrifvelse ju endast kan vara egnad att gifva ytterligare eftertryck åt nämnde Konungens befallningshafvandes framställning och sålunda bidraga till frågans skyndsamma lösning. Och skyndsamhet är härvidlag, om någonsin, af nöden.

En hvar, som sett förhållandena på nära håll, måste erkänna, att, åtminstone hvad vissa delar af riket beträffar, här en samhällsfara hotar af sådau utsträckning, att effektiva åtgärder till skydd för medborgares moraliska, fysiska och ekonomiska välstånd synas oförtöfvadt böra vidtagas.

De i nu gällande bränvinsförsäljningsförordning gifna straffbestämmelser hafva, hvad Norrland och delvis Kopparbergs län beträffar — enligt hvad vederbörande Konungens befallningshafvande uti sina till Kongl. Maj:t afgifna uttalanden framhållit — visat sig fullkomligt otillfredsställande.

I dessa glest bebyggda trakter, dit för öfrigt lösa arbetare i talrik mängd invandra för att söka tillfällig arbetsförtjenst, är det först och främst, trots all nit och pligttrohet från kronobetjeningens sida, omöjligt att ens uppspara och beifra flertalet af der begångna förseelser mot bränvinsförsäljningsförordningen, och äfven om vidare vederbörande lyckas binda en lönkrögare vid en sådan förseelse, stå för honom talrika utvägar öppna att till en obestämd framtid framskjuta tidpunkten för straffets utmätande.

På de flesta håll inom nämnda landsdelar torde underdomstolarne å landet sammanträda till lagtima ting allenast två gånger om året, och der så är förhållandet, lärer det nog höra till regeln snarare än till undantagen, att en lönkrögare blir fäld till straff först 2 till 2½ år efter målets anhängiggörande, under hvilken tid han ostördt kan draga fördel af sin olagliga handtering, hvarjemte han dessutom alltid har

möjlighet att ytterligare förlänga denna galgenfrist genom att draga målet under öfverdomstolarnes pröfning. Tager man ytterligare i betraktande, att, enligt allmänna straffrättsprinciper, skärpning af straffet på grund af återfall endast kan inträda under förutsättning, att den för brott tilltalade till fullo undergått bestraffning för föregående resor af likartade brott, inses lätt, att ändamålet i detta särskilda fall med straffförhöjning på denna grund — med urbota straff först vid fjerde resan förseelse — i regel endast alltför sent kan ernås.

Långt mera beklaglig än dessa här ofvan påpekade olägenheter torde dock vara den, beträffande yrkesmessigt uppträdande, af lönkrögare kunna erfarenheten, att det under alla förhållanden ganska lindriga bötesstraffet för olofflig bränvinshandel, hvilket ju i verkligheten snart sagdt blir det uteslutande använda — äfven med åtföljande konfiskation och åläggandet att gälda försäljningsafgift — för lönkrögarna helt och hållet förlorat sin afskräckande karakter, enär de merendels på sitt synnerligen gifvande yrke ganska snart lyckas bereda sig sådana förtjenster, att bestraffningen med böter jemte konfiskationen icke är i stånd att förtaga dem förmågan och lusten att fortsätta sin handtering. Följden häraf har också blifvit, att Norrland och särskildt lappmarken, der förhållandena för lönkrögeriet äro synnerligen gynsamma, formligen öfversvämmas af lönkrögare. Uti flertalet socknar derstädes torde vanligen finnas en mängd stationära lönkrögare. Inom Gellivare socken t. ex. finnas i närheten af malmbrytningsområdet omkring 70 stycken bosatta på kronans område.

Under nuvarande förhållanden synes oss den säkraste och genaste utvägen till stäfjande af nu påpekade missförhållande vara den att genom höjning af bötesstraffen för ifrågavarande förseelser i förening med en obegränsad eller åtminstone vidsträcktare beslagsrätt än den nu medgifna låta den felande på ett ekonomiskt känbart sätt få umgälla följderna af sin förseelse, hvilket, såsom förut framhållits, nu icke är fallet, samt framför allt införandet af bestämmelser om frihetsstraffets, om också alternativt med bötesstraffen, tillämpning på ett tidigare stadium, än nu är fallet, eller att detta straff vid försvårande omständigheter, såsom t. ex. vid yrkesmessigt lönkrögeri, må kunna ifrågakomma om möjligt redan vid andra resan förseelse. Frihetsstraffet med ty åtföljande sociala vanära utöfvar alltid, åtminstone på personer, som icke oåterkalleligen beträddt brottets bana, en helsosam skräck, och, hvad som i detta fall ej är utan betydelse, den, som drabbas deraf, blir åtminstone under tiden för straffets verkställande urståndsatt att fortsätta sin samhällsvådliga verksamhet.

Sammansatta bevillnings- och lagutskottet har emellertid uti sitt, rörande förutnämnda motion, afgifna betänkande starkt betonat, »att i förordningen uttrycklig skilnad göres mellan yrkesmessig och icke yrkesmessig oloflig bränvinsförsäljning, samt att de för det ena och det andra slaget af förbrytelser tillämpliga straffbestämmelser upptagas hvar för sig.»

Då denna åsigt, som med hänsyn till ett eventuellt stadgandes tydlighet och lättillämplighet torde hafva många starkt vägande skäl för sig, dessutom af utskottet enhälligt omfattats, synes frågans lösning bäst främjas genom accepterande af den ståndpunkt, utskottet sålunda intagit.

Med anledning af hvad vi nu i korthet påpekat, och under erinran om, att Riksdagen genom sitt förlidet år fattade beslut, angående upphäfvande af förordningarna om förbud mot införsel och försäljning af bränvin i lappmarkerna, på nykterhetslagstiftningens område visat sig angelägen om att undanrödja anledningarna till förakt för lagarne, härledt af deras brist på effektivitet, få vi härmed vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, om i kongl. förordningen angående försäljning af bränvin m. m. den 24 maj 1895 ändringar må kunna vidtagas i syfte att genom skärpta straffbestämmelser — särskildt en vidsträckt användning af urbota straff — jemte en utsträckt beslagsrätt på ett mera verkligt sätt än hittills förhindra sådan oloflig bränvinshandel, som, framkallad af vinstbegär, på ett mer eller mindre yrkesmessigt sätt i form af lönkrögeri utöfvas, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, som Kongl. Maj:t i sådant syfte kan finna anledning låta utarbета.

Stockholm den 28 januari 1898.

L. Dahlstedt.

Georg Kronlund.

I denna motion instämma:

N. Boström.

A. D. Wiklund.

Joh. Nilsson.
Skrafvelsjö.

C. J. Öberg.

Joh. Nydahl.

Oswald Emthén.

Nils Wallmark.

E. V. Bäckström.

J. A. Lundström.

J. Bromée.

Enar Sahlén.

Julius Centerwall.

Erik Andersson.

Karl Hultkrantz.

J. Byström.